

Exalted Entourage

סוכות תשע"ה

לעילוי נשמת חוה עלקע בת חיים וואלף

1 אצרי - הערה

רמז לביאת האושפיזין בסוכה

כתוב בתורה "בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" וגו'.
 צריך להבין א. מהו כפל הלשון "בסוכות תשבו... האזרח בישראל ישבו"?
 ב. מדוע בתחילה מדבר בלשון נוכח - "תשבו", ולבסוף מדבר בלשון נסתר - "ישבו"?

ביאר האר"י הקדוש (בספר "לקוטי תורה" פרשת אמור): "בסוכות תשבו" - דיבר בלשון נוכח עם הצדיקים היושבים בסוכה כנוכח בזוהר. וממשיך הכתוב מתי ישבו הצדיקים בסוכה בזמן ש"כל האזרח בישראל ישבו בסוכות", ולא לו דיבר שלא בנוכח. באופן נוסף ביאר: בשכר שתשבו בסוכות ז' ימים בעוה"ז, יזכו כל ישראל לישוב בסוכת עורו של לויתן לעתיד לבוא.

כתרוץ א' כתב בספר "תולעת יעקב" ז"ל: בזוהר הקדוש כתוב כשאדם יושב בצל זה והוא צל האמונה, השכינה פורשת כנפיה עליו מלמעלה, ואברהם וחמשה צדיקים ודוד המלך באים לדור עמו. הדא הוא דכתיב: בסכת תשבו שבעת ימים.

4

טיב חג הסוכות המועדים כא

גילו לנו חז"ל הק' (זוה"ק ח"ג קג, ב), שהאושפיזין קדישין, הם שבעת הרועים: אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף ודוד, באים בסוכותיהם של בני ישראל. אין הדברים כפשוטם, והארכיכו בזה הרבה בספה"ק, יש צדיקים שאמרו שראו אותם בכחינה מסוימת, ואחרים אמרו שמאמינים המה שהם באים - ואמונה גדולה מראייה.

2

R. Abba said: Avraham, five righteous people and King David, establish their residence with him. This is what is stated "You shall dwell in Sukkot seven days." It states "seven days" and not "during those seven days" [a hint to the seven spiritual spheres] ... A person must rejoice each day and greet the guests who reside with him with a joyous countenance.

Zohar, Emor no. 276

3 אצרי - הערה

נתרגם באופן חופשי את זוהר, עם מעט ביאור: בשעה שהאדם יושב במדור זה, צל האמונה, בסוכה, השכינה פורסת כנפיה עליו מלמעלה, ואברהם וחמשה צדיקים אחרים באים לדור עמו. רבי אבא אמר, אברהם וחמשה צדיקים וגם דוד המלך באים לדור עמו. זהו שאמר "בסכת תשבו שבעת ימים", וכתוב 'שבעת ימים' ולא 'בשבעת ימים', היינו ש'שבעת הימים', שהם שבעת האושפיזין, הם עצמם יושבים בסוכה. כדוגמת מה שכתוב 'פי ששתי ימים עשה ה'', ולא כתוב 'בששת ימים', והיינו שאת ששת הימים עשה ה'. ואין זה תיאור זמן, שישבו בשבעת הימים, אלא הוראה מיהם היושבים בסוכה, שהם שבעת הימים עצמם, סוד שבעת האושפיזין. וצריך האדם לשמוח בכל יום בפנים מאירות באושפיזין הללו שנמצאים עמו.

6 אצרי - הערה

בספר "מחזיק ברכה" למרן החיד"א (ק"א סי' תרכ"ח) וכן ב"שערי תשובה" (שם) כתבו יש לחדליק בסוכה ז' נרות כנגד ז' האושפיזין, וב"כף החיים" (סי' תרל"ט, ט) כתב: יש נוהגין לחדליק נר מיוחד בכל לילה לכבוד ז' אושפיזין, ובליל אי' אומרים חריני מדליק נר זה לסוכה לכבוד אברהם אבינו ע"ה, ובליל ב' לכבוד יצחק וכו'.

Most who observe this tradition are careful to invite the ushpizin with a declaration; one such text is found in the Siddur Beit Yaakov of Rabbi Yaakov Emden (page 453):

Enter, exalted and holy guests, enter exalted and holy fathers and sit in the shade of the exalted Faithful One. Enter Abraham the compassionate and with him, Isaac who was bound on the altar and with him, Jacob, the complete one, and with him, Moses the faithful shepherd and with him, Aaron the holy priest, and with him, Joseph the righteous one and with him David the king and messiah. You shall dwell in Sukkot, dwell exalted guests, dwell, dwell, my faithful guests, dwell.

עולו אושפיזין עלאין קדישין עולו אבהן עלאין קדישין למיתב בצלא דמהימנותא עלאה. לעול אברהם רחימא ועמיה יצחק עקידתא ועמיה יעקב שלמתא ועמיה משה רעיא מהימנא ועמיה אהרן כהנא קדישא ועמיה יוסף צדיקא ועמיה דוד מלכא משיחא. בסוכות תשבו תיבו אושפיזין עלאין תיבו תיבו אושפיזין מהימנותא תיבו.

5

Today, practices vary regarding the tradition of *ushpizin*. Some designate a special chair, as mentioned in the Chida above. Others light special candles in the guests' honor, a practice recorded in the commentary of the *Shaarei Teshuva* to *Shulchan Aruch* (*Orach Chaim* 625).

7 Sukkot 71

On the first day of Sukkot, Avraham Avinu is our guest; on the second day, Yitzchak Avinu; on the third day, Yaakov Avinu. Each of the seven days is honored by the presence of one of the *ushpizin*. The *Zohar* says that when we make a *brit milah*, we must declare, "This is the chair of Eliyahu...." Otherwise, he won't come. The sages learn from this that the same holds true for inviting the *ushpizin* to the *sukkah*. We must prepare a special chair and say, "This is the chair of Avraham Avinu," or "This is the chair of the *ushpizin*." There we are, sitting in the *sukkah*, surrounded by the Divine Presence with Avraham Avinu as our guest! It's unbelievable! This is the whole idea of, "Just as the Name of Heaven rests on the sacrifice of the holiday, so does the Name of Heaven rest on the *sukkah*."⁸³

8

On the eve of the holiday, one should go to the *sukkah* and bring a chair with a nice covering on it as a remembrance for the seven holy and exalted guests. The covering is similar to the one we place on Elijah's chair on the day of a circumcision and it states in the holy *Zohar* that if one does not set up a chair, he doesn't come. It has always been [the tradition of] God fearing people to set up a dignified chair for the seven holy and exalted guests. Each night, when in the *sukkah*, one should recite with purity "Enter guests ..."
Chida, *Moreh B'Etzvah* no. 9 (289)²

9

כבוד לאושפיזין

מובא בשלייה (מסי' סוכה עמוד השלום) כתוב בזוהר: בעי בר נש למחדי בכל יומא ויומא באנפין נהירין באושפיזין אלין דשריין עמיה, עכ"ל. הרי שאסור להיות לו פנים עצובות, וק"ו משהו מכעס חלילה, עכ"ד.

יהודה חג הסוכות ויאמר

11a

ל

לכאורה מדוע אנו מזמינים את אבותינו הקדושים הנקראים "אושפיזין" בחג הסוכות בלבד ואין מזמינים אותם בחג פסח שאף הוא שבעת ימים ויש בו ז' ימים לו' אושפיזין.

גבריא

פתיחה

נטעי

כח

10

גם האמהות ואליהו הנביא בין האושפיזין

כתב בספר מדבר קודש, מהגה"ק מהר"ש זי"ע מבעלזא ידוע דכשאבות העולם באים לסוכה, אז ממילא באים האמהות גם כן, ונרמז זה בפסוק כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, ותיבת אזרח עם המילוי (אל"ף זי"ן ר"ש, ח"ת) מספרו במכוון כמנין שמותיהם של האמהות שרה רבקה רחל לאה, לרמז בזה שהאבות והאמהות באים ומשתתפים בסוכה ומעוררים חסדים ורחמים על ישראל.

גם אליהו נרמז בסוכה וגם הוא בא יבוא להסתופף בצילא דמהימנותא, דהנה אליהו שהוא ממשיך השפע לבני ישראל, נרמז שמו בפסוק בסכות תשבו שבעת ימים ר"ת תשבי, ירמו שהוא בא ומשתתף עם השבעה רועים עכ"ד.

ובזה יש להבין מנהג ק"ק מרוקו שהובא בספר נתיבות המערב (דף פ"ז) שנהגו להכין כסא בסוכה לכבוד אליהו הנביא ועליו מניחים ספרי קודש, עיי"ש שמזמינים לאליהו הנביא שיצטרף לו' אושפיזין עילאין לברכנו בברכה כל טוב, עיי"ש. ולפי דברינו יובן היטב.

11b

ויש לומר בגלל שבסוכות אנו נראים אחרת ממה שאנו נראים בפסח. בסוכות אנו אחרי יום כיפור, אחרי מחילת העוונות, ואז הננו זכים ונקיים, לפיכך פנינו יותר מאירות ויותר שמחות ומכח שמחה זו אנו מזמינים את האושפיזין, כי אנו נראים די טוב, ואילו בפסח שכבר עברה לה חצי שנה ואיננו נקיים מעבירות ואין לנו את האור על הפנים המאיר באותם הנקיים מעוון - ואף שמבערים את החמץ בפסח ומכוונים לבער גם את היצר הרע, אולם עדיין אין זה כיום כיפור - לפיכך אנו מתביישים להזמין את אבותינו הקדושים לביתנו, פן לא יראו את פנינו מאירים כראוי.

נתיב ישר

עו"ל בטעם הדבר שהאושפיזין הק' באים דוקא בחג הסוכות, ומדוע אינם באים כשאר הי"ט פסח ושבועות, או בכל שבת. דמכיון שהם שרויים בעולמות העליונים בקדושה עילאית כ"כ אינם יכולין לרדת ממדרגתם הרמה להשפיל עצמם ולירד לזה העולם, ורק בסוכות שאויר הסוכה הוא מהעולמות העליונים שלא מעלמא הדין, כמו שנתבאר לעיל שעי"י הסוכה ממשיך איש יהודי קדושה אליו מהעולמות העליונים ומתוך כך שורה הקדושה על עצם הסוכה, וזה ג"כ הטעם של דיני הקדושה המיוחדים שיש בסוכה כיון שנעשית למקום קדוש קדשים, ע"כ יכולים אז האבות הק' ושבעת הרועים לבוא אל הסוכה.

יש מהמפרשים שפרשו, השבעה אושפיזין אינם מבקרים אלא רק בסוכה שהיא בית של עראי ולא בבית של קבע, והסיבה לכך היא שבית של עראי כל כולו קודש שלא רק הסכך שבו קדוש, אלא אפילו הדפנות של קדושים וכמו שאומר הזוהר הקדוש סוכה דא היא צילא דמהמנותא, כלומר צילו של הקב"ה, ועל כן במקום קדוש כזה מוכנים האושפיזין לבקר, אבל ביתו של אדם שאינו מקודש כמו הסוכה שם לא מבקרים האושפיזין, לכן בפסח אינו אושפיזין.

R. Yabov Hillel

THE SUKKAH: A HOLY ENVIRONMENT IN THIS WORLD

G-d descended in a cloud on Har Sinai to give the Torah to Klal Yisrael. Later, He descended in a cloud in the Mishkan. The cloud was a spiritual entity that rested on the mountain or in the Mishkan; it represented the bond between the spiritual and physical.

The cloud was a temporary spiritual entity. The true essence of spirituality is manifest in the World to Come. This world is merely a temporal means to reach that end, and this is signified by the temporary cloud. That same cloud devolved on the Jewish people and surrounded them in the clouds of glory, symbolizing that their entire physical, natural existence could be utilized to achieve spirituality and holiness through service to Hashem by observing the Torah.

The temporary sukkah represents those clouds of glory enveloping the Torah Jew in the holiness of the mitzvos. It creates an environment reminiscent of Gan Eden, where man was enveloped with the splendor of G-d's presence. He was surrounded by all the physical, material aspects of the world and through them created his

ultimate, eternal attachment to Hashem. This in turn is reminiscent of the ultimate bond with Hashem — Olam Haba, where tzaddikim sit and bask in the splendor of G-d's presence. Hence, one who is discomfited from dwelling in the sukkah is exempt from the mitzvah, because it ceases to be for him the manifestation of basking in the pleasure of Hashem's presence.

The sukkah is therefore a temporary dwelling, symbolizing the temporal world. For this reason, the main mitzvah to sit in the sukkah is on the first night, because this world is compared to night (Pesachim 2b). Its main component is the sechach, which mitigates the strong rays of the sun, which also symbolizes this natural world ("everything under the sun") and transforms them into pleasant shade that can be utilized to dwell in this world surrounded by the holiness of G-d's presence.

Hence, the sukkah must actually be made and cannot be created in a passive manner: "Ta'aseh u'lo min he'asui — You shall make the sukkah and not use what has already been made" (Sukkah 11b). The creation of this holy environment in this world is a product of man's actions and deeds. We decorate the sukkah, signifying that when utilized properly this temporal world becomes the seeds from which Olam Haba emerges and it is thus a very beautiful, pleasing, and appealing place.

מה שמצינו בגמרא ובפוסקים כמה פעמים לשון הישן בסוכה וטרחו המפרשים לפרש למה לא נקט האוכל בסוכה, נלענ"ד ע"פ מה שכתבתי בס"ד כפ' בראשית ששינה היא העדר הפעולה וההשתדלות והוא כי הסוכה היא צלא דמהימנותא, ומי שמתלונן בצל סוכה הוא מתלונן בצל הקב"ה ומכבדת בו ית'. וכמו תינוק שסומך על אמו בכל עתיו והוא ישן ואמו מכינה עבורו. וכן אמרו במדרש שוחר טוב (תהלים ע"ט א') על חוקי מלך יהודה שאמר אני שכבתי ואישנה אני ישן במטתי והקב"ה מפיל שונאי מלפני. ולכן נקטו הלשון של שינה בסוכה שהוא בטחון הגמור וחסיון בצלו של הקב"ה. שמי שאין לו בטחון ומתירא אינו יכול לישון.

וב"פלא יועץ" (ערך סוכה), כתב שבעה אושפיזין עלאין אור ניצוצי נשמתם שוכנים שם (בסוכה), אשר מטעם זה גדלה קדושתה כקדושת בית הכנסת, ומטעם זה אסרו לנהוג בה מנחג בזיון, וכ"ש שחוק וקלות ראש, ואמרו על האר"י ז"ל שהיה נוהר שלא לדבר שיחת חולין תוך הסוכה, ובודאי שמי שזוהר לקבוע דירתו וישיבתו בה כל שבעת הימים בקדושה ובטהרה באימה ויראה ושמחה רבה כדת מה לעשות - קונה קדושה ותוספת הארה בנפשו רוחו ונשמתו, ומצא כדי גאולתו לכל השנה, לעבוד את בוראו עבודה תמה וכו'.

וצונו לשמור שמחה של מצוה, והוא סימן טוב לכל השנה, שכתבו גורי האר"י ז"ל שמי שיהא שמח וטוב לב ולא יצטער כלל בחג הקדוש הזה, מובטח לו שתעלה לו שנה טובה ויהיה לעולם שמח. אי לואת, לו בכח יגבר איש לשכוח עצבו ורגזו וכל דבר המצער, ולשמור בכל יום שמחה חדשה שמחה של מצוה וכו'...

הקב"ה ושכינתו ופורש כנפיו על ישראל, והשבעה רועים יורדים לסוכתו של יהודי, שהוא ענין מיוחד שלא מצינו כדוגמתו בשאר הרגלים. וי"ל דהנה כל שנה היא יחידה בפני עצמה בכריאה, ויש בה התחדשות הכריאה, ובכל שנה נכללים בפרשות, כל עניני כללות כריאת העולם. וזה ענין התחדשות המלוכה ובחי' הכתרתו ית"ש שיש בכל ר"ה. גם כריאת הכרית בין הקב"ה וישראל

מתחדשת בכל שנה ושנה. כמ"ד אתם נצבים היום (המרמז לר"ה יומא דדינא) כולכם לפני ה"א וגו' לעכרך בברית ה"א, שהכל הוא מחמת התחדשות הבריאה שבכל שנה מחדש. והנה כאשר נבחרו ישראל להיות העם הנבחר להשי"ת בהוציא אותם מארץ מצרים, אז בסוכות הושבתי את בני ישראל. והיינו שהיתה עליהם שמירה עליונה של עניי כבוד. וכמ"ש וה' הולך לפניו יומם בעמוד ענן ולילך בעמוד אש. שבכל העתים היתה עליהם שמירת עליונה מחץ יעוף יומם ומדבר באופל יהלך. וזה דאיתא בזה"ק שדור מובחר כזה כדור המדבר לא הי' מעולם ולא יהי' עוד. לפי שהיתה עליהם השמירה העליונה של עניי הכבוד, כאשר הקב"ה שמר עליהם מכל משמר בעת התהוותם לעם הנבחר. והענין הזה הוא נצחי, שבכל שנה כאשר הבריאה מתחדשת, ומתחדשת גם הבחירה של עם ישראל בתורת העם הנבחר, גם השמירה העליונה שהקב"ה שומר על ישראל בעת התהוותם לעם הנבחר חזרת ומתחדשת במצות הסוכה. שאין הסוכה זכרון בעלמא על נס שהי' בעבר, שהרי כמה וכמה נסים גדולים נעשו לישראל, כמו הבאר והמן ועוד, ולא נקבעו לזכרם חנים ומצוות, אלא שענין עניי הכבוד הוא נצחי וע"י מצות סוכה אנו ממשיכים כעת מחדש את השמירה העליונה ששומר הקב"ה על ישראל בידו האיתנים בזמן שמתחדשת בחירת בני" לעם הנבחר.

וזהו ג"כ ענין האושפיזין. דהנה שבעת הרועים הם שהתחילו בעולם התיקון. קודם שבאו שבעת הרועים הי' העולם שמש, בחי" והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום, עד שבא אברהם שממנו התחיל עולם התיקון, ואח"כ יצחק ויעקב וכל שאר הרועים שהם טיהרו את העולם והביאוהו אל התיקון, וכדאיתא בזה"ק אברהם אולף לכל בני עלמא אמונה, שלימד לבני העולם שיש אלקים בארץ, וכשאברהם התלק כתיב וכל הבאות אשר חפרו עבדי אברהם סתמום פלשתים, שכולם חזרו לע"ז שלהם, וגרי אברהם לא נתקיימו, ושוכ הי' העולם שמש עד שבא יצחק, וישב יצחק ויחפור את הבאות אשר חפרו עבדי אברהם אביו, יצחק בא עם המדה שלו והחזיר את עולם התיקון ושכ ללמד אמונה, וכן כל הרועים הביאו את עולם התיקון כל אחד במדתו. וזה ש" מרן הס"ק מסלונים זי"ע בחדס לאברהם כביאור מדוע ירשו ישראל רק את שבעה עממין ולא את הקיני הקניזי

והקדמוני, לפי שז' עממין הם כנגד ז' המדות, ולפי שבעת הרועים תיקנו כבר את ז' המדות והביאו לעולם התיקון ירשו זרעם ישראל בזכותם את ארץ ז' עממין שהם כנגד ז' מדות אחרונות, אמנם הקיני הקניזי והקדמוני, שהם כנגד ג' מדות הראשונות חכמה בינה ודעת, אותם לא תיקנו שבעת הרועים ולכן לא ירשום ישראל. רק כשיתגלה מלך המשיח, שהוא יתקן את ג' הראשונות, כמ"כ ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה וגו' רוח דעת ויראח ה', אז יקבלו ישראל גם את הקיני הקניזי והקדמוני. וע"פ האמור שבעת הרועים הביאו לעולם התיקון, הנה בזמן שיש התחדשות הבריאה ויורדת שמירה עליונה על איש יהודי, בעת שיושב בסוכה והקב"ה בכבודו ובעצמו פורש כנפיו עליו, כנשר יעיר קנו על גזליו ירחף, כאימא דמסכא על בניא, הרי יחד עם זה מתחדש בכל שנה עולם התיקון ע"י שבעת הרועים, הם המה האושפיזין קדישין הבאים כחג הסוכות לסוכתם של ישראל, להמשיך את תקון המדות.

21 וכמו בכלל כן בפרט. כל ענין התחדשות הבריאה שייך גם בפרטות לכל איש יהודי בכל שנה בתקופה הזאת. הישיבה בסוכה היא לאחר הימים הנוראים, בהם מתחיל אצל כל יהודי עולם התיקון, וכאשר מתחיל עולם התיקון נותנים לו את הכוחות העליונים של שבעת הרועים המסייעין לכל הבא ליטהר להקים מחדש את עולם התיקון. נמצא שבעת הזאת של התחדשות הבריאה, נותנים ליהודי משמים את כל האורות העליונות, הן אלו שע"י עצם המצוה של סוכה הממשיכה את השמירה העליונה, והן אלו של עולם התיקון ע"י האושפיזין עילאין שבעת הרועים.

כב טיב חג הסוכות המועדים

שבעת הרועים מסייעים בניסיונות

דהנה ידוע שכל שבעת הרועים היו בעלי ניסיונות: אברהם - עבר עשרה ניסיונות, יצחק - בעקידה, יעקב - עם לבן ועשו, ומכירת יוסף וירידה למצרים. משה רבנו - גדל בבית פרעה, וכל מה שעבר עליו בהיותו במצרים. אהרן - מתו ב' בניו יידום אהרן. יוסף

הצדיק - הירידה למצרים עם כל המאורעות שעברו עליו. דוד המלך - התמודד הרבה עם ניסיונות קשים. ושבעת הרועים הללו עם ניסיונותיהם הם כנגד שבע המידות.

והופעת האושפיזין בסוכותינו היא כדי להראות לאדם, שבכל ניסיון באים השבעה רועים ומסייעים לו בעבודת הקודש. ולכן רק המה נבחרו להיות השבעה רועים, לפי שעברו ניסיונות, והניסיונות הם מרוממים את האדם, כמוכא בספה"ק שניסיון הוא גם מלשון 'נס' - הגבהה.

כשהאדם בא לשוב כתשובה שלימה על פי רוב באים אליו חבריו הרעים ולועגים לו, ולכן נותנים לאדם חברים חדשים את השבעה רועים שסייעו בעדו.

כשהאדם עוסק בחדס בא עמו אברהם אבינו, וכאשר האדם נלחם ביצר הרע בא אליו יצחק לסעדו, וכך הוא בכל ענין ומידה הקשורה לשבעת הרועים.

והרמ"ק בספרו הק' 'תומר דבורה' האריך לבאר כיצד יעבוד האדם את בוראו במידותיו של הקב"ה, שהרי צריך להידיבק במידותיו. ומי שמשבר מידותיו הרי הוא יכול לרקוד עם התורה, שיהיה אצלו 'שמחת תורה' אמיתית, שלא רק הוא שמח עם התורה, אלא שגם התורה"ק שמחה עמו.

משמעות 'נסיון'

בספרי מחשבה ומוסר, הרבו לדון בענין זה של 'נסיונות' וכתבו שיש לתיבת 'נסיון' שלש משמעויות: ראשונה: לשון ניסוי ומבחן. שניה: מלשון התעלות, כמו: נתת ליראיך נס להתנוסס' (תהלים ס, ו). והמשמעות השלישית: מלשון מנוסה ובריחה. ואכן ע"י כל הג' משמעויות הללו מגיעים למבחן התוצאה.

רמז נפלא ליום האושפיזין

סדר האושפיזין לפי האר"י והשלי"ה הקדוש עפ"י הזוהר ותיקונים:
א. אברהם. ב. יצחק. ג. יעקב. ד. משה. ה. אהרן. ו. יוסף. ז. דוד. אך
לפי מנהג אשכנז הסדר הוא: א. אברהם. ב. יצחק. ג. יעקב. ד. יוסף.
ה. משה. ו. אהרן. ז. דוד. והוא מובא פעם אחת בזוהר (ח"א בהשמות).

אמר ה"דברי חיים" מצאנו זצ"ל רמז נפלא לשיטה הראשונה. כתוב
בתורה "וידבר ה' אל משה עלה אל הר העברים וגו' ומות בהר והאסף
אל עמד כאשר מת אהרן אחיך ויאסף אל עמיו". האושפיזין של משה
ביום רביעי של סוכות, ואותו יום בשבוע שחל האושפיזין שלו, באותו
יום בדיוק חל פטירתו - ז' באדר - בשנה שלפני כן. וכן הוא גבי אהרן
הכהן, אותו יום בשבוע שחל האושפיזין שלו, חל תמיד באותו יום מימות
השבוע בשנה שלפני כן יום פטירתו - א' אב. וכל זה מרמז בפסוק:
"ומות בהר והאסף אל עמד" - באותו יום שתמות, באותו יום בחג
האסף תאסף אל עמד לאושפיזין, "כאשר מת אהרן אחיך ויאסף אל
עמיו" - כשם שבאותו יום מימי השבוע חל בקביעות יום האושפיזין של
אהרן.

28

זוהי, בקצרה, המערכת הכללית של האדם, אולם לא די במערכת זו.
חובה עלינו להרחיב את בנין המציאות הכללית שלנו. בתחילת עבודתנו,
המציאות הכללית שלנו היא תפילה שלוש פעמים ביום. וכשמחלים,
התפילה כבר נאמרת יותר כוונה, הברכות נאמרות יותר מילה במילה
והלימוד יותר באיכות. עלינו להרחיב את המציאות שלנו! הכח שמרחיב
את המציאות הכללית שלנו הוא הסוכה. סוכה הנה בית, ובית הוא המקום
בו אדם חי.

- כידוע, צורת החיים של האדם תלויה בסביבה שלו, בשכנים שלו. אדם
שגר בין שומרי חומ"צ אינו כמו מי שגר בין אנשים שאינם שומרי חומ"צ,
וכמש"כ הרמב"ם (הל' דעות פ"ו ה"א) שאדם נמשך אחרי אנשי סביבתו.
סו"ס השכנות קובעת!

* כשמגיע חג הסוכות, הקב"ה מכניס אותנו, כביכול, לביתו - לסוכה.
צורת חיים כזו - בצלו של הקב"ה, ולא עוד אלא בחברת שכנים טובים -
האושפיזין, האבות הקדושים, בונה בתוכנו מצב של חיים אמיתיים עם
בורא העולם. זוהי עיקר המטרה של חג הסוכות.

העבודה המוטלת עלינו בהיותנו בתוך הסוכה היא השמחה! אל השמחה
ניתן להגיע אך ורק מתוך הכרה פנימית שרק אוירה זו שבתוך הסוכה היא
האוירה הנעימה לנו. זו החברה המתאימה לנו והמוצאת חן בעינינו. עבודתנו
חיים עם קודשא בריך הוא מהווים אושר שאין כמוהו.

כשאומרים 'עולו אושפיזין עילאין', אנו מזמינים את אברהם אבינו
ויושבים בחברתו! במשך כל השנה כולה, חברה מעין זו הנה למעלה
מהשגתנו. דבר זה גם מחייב אותנו מאוד. יהודי הגר בביתו של אברהם
אבינו אינו יכול לקרוא עיתון ולהקשיב כל שעתים לחדשות... זה לא
מתאים!

בסוכות יושבים אנו כל אבות העולם: אברהם, יצחק, יעקב, יוסף
הצדיק - שעמד בצדקתו ככל הנסיונות, משה - איש האלקים, אהרן -
הכהן הגדול, דוד המלך - נעים זמירות ישראל, שהודיע כי "טוב לי תורת
פיך מאלפי זהב וכסף" (תהלים קיט, עב). כל זה מחייב גם אותנו!

כי כשאדם נקלע ב'נסיון', עומדות לפניו שתי אפשרויות: או לנוס
ולברוח מבלי כל התמודדות. או, להתמודד, להתעקש ולעמוד
בניסיון, ואז מרימים אותו מן השמים ומעלים אותו על נס. נמצא, שרק
בזכות העמידה התקיפה זכה האדם להתעלות זו, ואילו מבלי הרמה זו
שבאה משמים בעקבות הניסיון, לא היה האדם הזה מגיע לשם מאליו.

ואכן כך מוצאים אנו אצל כל השבעה אושפיזין עילאין קדישין,
שהתמודדו עם כמה וכמה נסיונות, ועברו זיכוכ אחר זיכוכ.
וצירוף אחר צירוף, עד שהגיעו להיות מהשבעה רועים לדורות עולם.

25

לכן, עלינו לדעת, שחיי האדם בהאי עלמא המה מלאים בנסיונות
וכישלונות בכל צעד וצעד, ואין כמעט רגע ללא נסיונות
החוזרים ונשנים, ואלמלא עזרתו ית"ש לא היינו מסוגלים לעמוד לבדנו
מול היצר הסוכן בנו, וכמאמר הגמרא (קידושין ל, ב): אלמלא הקב"ה
עוזרו לא יכול לו.

ובאמת, סלולה לפנינו הדרך, אשר נסללה במעשיהם הקדושים
של אבותינו הקדושים רועי ישראל, ומעשה אבות סימן
לבנים, לדעת הדרך אשר ישכון בה האור האמיתי. וכשאדם עומד
בחזקה אל מול ניסיון הנעמד לשטן לו, מקבל הוא כוחות ותעצומות
נפש בזכות מסירותם הגדולה של שבעת הרועים. ועל דרך המובא
מהאר"י הק' (בכמה מקומות, ומקורו מ'מדרש הנעלם' פר' לך-לך), בהא
דאמרו חז"ל (שבת קד, א): בא ליטהר מסייעים אותו, דנשמות
הצדיקים מסייעים אותו.

26

אזמין לסעודתי אושפיזין

ויתכן. לומר, שמשום כך אנו מזמינים לסוכותינו את האושפיזין
קדישין, כי אחרי ששב האדם בתשובה ביימים הנוראים,
וביום הראשון של חג הסוכות אנו נכנסים לתקופה חדשה המכונה
בדברי חז"ל (תנחומא אמור, כב): ראשון לחשבון עוונות, מרמזים לנו
כי מעניקים לנו מלמעלה כוחות עצומים ונשגבים ע"י האושפיזין,
כדי שנוכל לילך בדרכיהם ולעמוד בחזקה נגד הנסיונות הקשים
האופפים אותנו תדיר, ולא נתפתה ולא ניגרר למי שמבקש להפיל
אותנו בנכליו ובהבליו.

שיחות הגר"ש פינקוס זצ"ל

סוכות - "זמן שמחתנו"

27

הסוכה - חיים בחברת האבות הקדושים

חיינו של היהודי מורכבים משתי מערכות: האחת - המציאות הטבעית
שלו. לכל אחד מאתנו ישנה איזושהי מציאות של ידרות, והכוונה לכל

אותם הרגלים שאדם הורגל כעשייתם באופן תמיד. כגון: להתפלל תפילת
שחרית. עבור כל אחד מהיושבים כאן דבר זה אינו בגדר נסיון גדול. ב"ה,
התרגלנו לקום בבוקר לתפילה. ישנם המקרימים וישנם המאחרים, אך
בסופו של דבר כולם מגיעים לבית הכנסת ומתפללים [ואמנם יש החותכים
חלקים מתחילת התפילה או מסופה, או משתייהם כאחד... אולם ב"ה את
המינימום ההכרחי שיהודי מחוייב להתפלל, כנפסק בשו"ע - מ'ברוך
שאמר' עד 'עושה שלום' - כולם אומרים].

אחרי ראש השנה זוכים לשמחה, וכבר מתאים לנו להיכנס ולשבת יחד עם אברהם אבינו ושאר האבות הקדושים.

ואעפ"כ עדיין קיימת לכאורה בעיה מסויימת: כיצד יחכן שאנו בשפלותנו הרבה נקבל רשות מלמעלה להיכנס ולשבת עם האבות הקדושים?

גם ענין זה יתבאר על פי משל: בילדותי נהגתי לבקר בסוכותיהם של אדמו"רים. ליתר דיוק רק נסיתי לעשות כן, אולם כל אימת שרציתי להיכנס לסוכה של איזה אדמו"ר - המשמשים והגבאים עצרו בעדי. והנה הגיע לשם ילד שהיה יותר קטן ממני - והצליח להיכנס בלי שהגבאים עוררו בעיות! מה התברר? היה זה הנכד של אותו אדמו"ר! ומשום כך, אף שהוא היה קטן ממני בגיל, ויתכן שאף בחכמה וכדיעת התורה, אולם היתה לו מעלה אחת שלא היתה לי: החכיכות שרוחש הסבא לנכדו.

אברהם אבינו הוא היידיע' [הסבא] שלנו! וכיון שכך יכולים אנו להיכנס אליו ולשבת בחברתו בסוכה! וכשמבקשים אנו, ביומו של יצחק אבינו, להיכנס לסוכה ושואלים אותנו: "מי אתם, שסבורים הנכם שמגיעה לכם הזכות לשבת במחיצתו של יצחק אבינו?" תשובתנו היא: "זהו הסבא שלנו!" ואכן השערים נפתחים, כי כשמדובר בנכד כל המבט משתנה.

ומה עושים בתוך הסוכה? שמחים! כביכול אומרים אנו לפני הרבש"ע: "זוהי החברה האהובה עלינו. זוהי החברה שמתאימה לנו".

זהו עניינה של הסוכה: לבנות את מציאות החיים ע"י שמחה. לשם כך ניתנת לנו סייעתא דשמיא עצומה. בזמן זה של שמחה מצד אחד ניתנת לנו

האפשרות לאכול, לשתות ולהתענג, ומצד שני להתפלל. אין דבר בעולף שאינו ניתן להשגה ע"י רגע של שמחה נילדים יודעים שישנם רגעים בהם לא מתאים לבקש מאמא אפילו דבר קטן, אבל ברגעי שמחה - כשאמא שרויה במצב רוח מרומם - ניתן להשיג ממנה רבות. עלינו, לתפוס כביכול, את הקב"ה בימי השמחה, ועי"ז נזכה למילוי כל משאלותינו.

סו _____ אוצרות התורה/סוכות 30

נראה לבאר באופן נוסף: חג הסוכות נקרא "זמן שמחתנו". וכידוע מה שכתוב בזוהר חקי שבכל עת שאדם עושה שמחה אביו ואמו אע"פ שלא נמצאים בעוה"ז הקב"ה הולך לגן עדן וקורא להם שיבואו להשתתף בשמחתו, בזה מובן שבאים כל ז' הרועים מגן עדן להתארח עמנו בצל הסוכה בעת שמחתנו.

דמוסב על הקב"ה ושכינתו וגם על הוריו, אביו ואמו) דאע"ג דמתו, קוב"ה אעקר לון מגן עדן, ואייתי לון עמיה להווא חדוה לנטלא חולקא חדוה עם קוב"ה ושכינתיה וכו' (-שאע"פ שכבר מתו, הקב"ה עוקר נשמתם מגן עדן ומביאם עמו ליטול חלק באותה שמחה). ואע"ג דאבא ואימא אתפרשו מהאי עלמא (-ואע"פ שאביו ואמו נסתלקו כבר מזה העולם), חדוה בכל שותפתא הוה (-שמחת האדם היא עם כל השותפים בו), דתנינן, בשעתא דבר נש שתיף לקוב"ה לחדוה דיליה (-למדנו, בשעה שהאדם משתף להקב"ה בשמחתו), קוב"ה אתי לגנתא דעדן (-הקב"ה בא לגן עדן), ואעקר מתמן לאבוהי ואמיה דאינון שותפיין בהדיה (-ועוקר משם לאביו ואמו שהם שותפים עמו ביצירת האדם), ואייתי לון עמיה להווא חדוה (-ומביאם עמו לאותה שמחה), וכלחו זמינין תמן, ובני נשא לא ידעין (-וכולם מוזמנים לשם, ובני אדם אינם יודעים)...

וכן כתב בספר "יסוד ושורש העבודה" (שער הכולל, פרק טו), ובן יכבד אב ואם בזה, בבואם מגן עדן לראות את פניו על ראש שמחתו, כגון בשבתות וימים טובים, או שעושה סעודת ברית מילה לבנו, או סעודת בר מצוה, או בית חתנות וכיוצא איזה שמחה של מצוה, באים אביו ואמו מגן עדן לראות בשמחתו ולשמחו עמו, ובתנאי קודם למעשה - צריך לשתף בשמחתו להקב"ה יתברך שמו ויתעלה, דהיינו שיהנו מהסעודה שעשה תלמידי חכמים ועניים ואביונים, ואז מוציא קב"ה אביו ואמו מגן עדן, שהם שותפיין עם הקב"ה ית"ש באדם, כדאיתא בגמרא (קידושין ל:): ג' שותפיין באדם, הקב"ה אביו ואמו וכו', והוא כדי לראות גם הם בשמחת בניהם בעולם הזה.

32

לאחר מכן כתוב "כל האזרח בישאל ישבו בפקת", כל בני העולם. שמי שיש לו חלק בעם ישראל ובארץ הקודש יושב בצל האמונה, לקבל אור האושפיון העליונים, לשמוח בעולם הזה ובעולם הבא. וצריך לשמח עניים. מדוע? - מפני שהחלק של האושפיון העליונים שמזמין, שייך לעניים. ומי שיושב בצל האמונה, וזמין את האושפיון העליונים, ואינו נותן להם את חלקם, שהוא חלק העניים, כל האושפיון קמים משולחנו ואומרים - "אל תלחם את לחם רע עין וגו'. ונמצא שהשולחן שהכין, הוא שלו בלבד ולא של הקב"ה, ועליו נאמר "ויריתי פרוש על פניכם פרוש חגיכם", ולא חגי. אוי לו לאותו אדם בשעה שהאושפיון העליונים קמים משולחנו.

33 והנה ידוע, כל מי שמזמין אורחים צדיקים, צריך ליתן להם מנות יפות, אכילה טובה ומכובדת, והני אושפיון קדישין לא אכלין. אמנם בעי למהיב להון חלק שלהם, וחלק שלהם הוא לשלוח לעניים מנות יפות ממאכלים ומשקים. ואי אזמין להו לצדיקים הנזכרים ואינו נותן אח"כ חלק שלהם לעניים, אזי כולו עומדים משם וכו'. וזוהר שלא יאמר: איכול ואשבוע וארוי בקדמיתא, ומה דאשתייר אתן למסכינא. ח"ו לעשות כן. אלא רישיה דכולא דאושפיון קדישין הוא, ויתן בלב שמח בלי צרות עין ובלי לב רוגז ח"ו, ואז הקב"ה משמח עמו...

34 סוד האושפיון - הכנסת אורחים

מדברי זוהר משמע באופן מפורש ביותר, שענין האושפיון העליונים קשור בקשר מוחלט עם אורחים בעולם הזה, עניים ונצרכים. הזוהר מלמד שהחלק של האושפיון העליונים הוא חלקם של העניים ממש, שצריך לתת להם ראשונים ולשמחם, וזה הדבר שמשמח את האושפיון העליונים ונותן להם את חלקם הרוחני, ומרומם את שולחנו של האדם להיות שולחנו של הקב"ה. מכאן רואים אנו דבר ברור מאוד, שסוד האושפיון העליונים הוא הכנסת אורחים. ודבר זה בעצמו נעוץ בתואר שבו אנו מכנים אותם - 'אושפיון', שתרגמו אורחים. שהלוא היינו יכולים לכוונתם בתארים אחרים, כמו שבעת הרועים, או שבעת קני מגורה, או שבעת יסודות האומה וכיוצא בזה. אלא שהתואר אושפיון מכוון לדבר אחד - הכנסת אורחים.

נמצא שזה יסוד ענין האושפיון, הכנסת אורחים. וברצוננו לומר, שלפעמים מרוב התרגשות האוחזת בנו מענין האושפיון, הארת הנשמות העצומות הללו בסוכתנו, עלולים אנו לשוט בנוכחי מרומים, ולחשוב שעיקר ענין האושפיון הוא השגות רוחניות והארות נשמיות, בהיותנו זוכים לקבל פני קדושינו ואבותינו. ולרכו את כל מחשבותינו רק לענין הדבקות העליונה והרוחנית באורם של אבותינו, ובהארה הרוחנית שבסוכה.

והנה הזוהר מלמד אותנו שלא כן הדבר, ענין האושפיון בראש ובראשונה הוא הכנסת אורחים פשוטה, לתת מזון ומחיה ושמחה ללב נדכאים. זה חשקם של האושפיון העליונים וזה חלקם. כאברהם אבינו, שוויתר על קבלת פני שכינה כדי להכניס שלושה אנשים ולהאכילם, כן הם כל האושפיון, אין מעייניהם נתונים להשגות עליונות אלא לשמחת לב נדכאים. כל שמחתם ואושרם הוא בדבר זה, ולכן הם באים לסוכות בניהם בכבודם ובעצמם, כדי לשמות בהכנסת האורחים. מהזוהר

והנה נמשיך בפשטי המקראות ונבין מדוע עניין האושפיזין שייך דווקא לחג הסוכות. כפי שראינו, המועדים בתורה מכוונים כלפי עונות השנה, על פי שלבי גידולי התבואה. פסח הוא האביב, שבועות הביכורים, וסוכות האסיף. השלבים הראשונים הם מצב ראשוני של התבואה, שבו עדיין אין לאדם ריבוי של תבואה וזמנה לחלוקה. דווקא חג האסיף, הוא החג שבו מתברך האדם בשפע הגידולים, באוספו מעשיו מן השדה, ממילא; דווקא או שייך להורות לו לחלק שלל לאחרים, לתת ממה שבידו ה', גם לעניים ולמי שאין לו. בפסח ושבועות עדיין אין לו הרבה ממה לתת, שכן הוא בעיצומם של הקצירה והטיפול בגידולים. דווקא בסוכות, באוספו את מעשיו מן השדה והבאתם לתוך ביתו, אז עושר הברכה בשיא כוחו. ולפיכך התורה מצווה את האדם להעניק לכל הנצרכים ולשמוח עימם.

מפי ספרים

חג הסוכות

וסופרים

ממ

ענין האושפיזין

ב'פרי צדיק' (סוכות אות ז) מבאר דברי הזוה"ק אלו, דהנה ענין האושפיזין^כ הוא הארת שבעה מדות

הקדושים הנקראים "שבעת ימים" [וכדאיתא שם בזוה"ק כמה דאת אמר (שמות כ, יא) "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ"], ונפשות השבעה רועים היה מרכבה כל אחד למדה שלו בהקדושה כידוע, והמה השרישו הארת ה' מדות הקדושים בכל נפשות ישראל, ולכן ביותר יכול האדם לזכות להגיע למידתם ביום שהם באים בסוכה כאושפיזין כי אז מתעוררת מידתם בעולם הזה^{כז}, כי בחינת

ג' האבות הקדושים נמצאו בכלל נפשות ישראל שהם רחמנים ביישנים גומלי חסדים (נבמות עט, דב"ר פרשה ג, ד), 'גומלי חסדים' הוא מדת חסד לאברהם לגמול חסד עם כל הבריות אף למי שאינו ראוי, אולם אין זה שלימות המידות ולכן יצא ממנו פסולת שישמעאל נמנה מבין יוצאי חלציו, ו'ביישנים' הוא מדת יצחק כמו שפירשו חז"ל (נדרים כ, ב) את הפסוק (שמות כ, י"ז) "ובעבור תהיה יראתו על פניכם - זה

הבושה", והוא בחינת הצמצום^ל, וגם בזה יש פסולת שלפעמים יכול האדם לכעוס שלא לשם שמים וכיו"ב, ולפיכך יצא ממנו עשו, ו'רחמנים' הוא מדתו של יעקב הממוצע ומזווג שני המדות לחנן ולרחם על מי שצריך וראוי, ולכן נקרא (וזה"ק חלק א דף קצא: ועוד) "יעקב שלימתא"^{לא}, ובחינת משה רבינו ע"ה היינו שהוא רבן של כל ישראל והשפיע להם התורה, ובחינת אהרן הכהן נאמר במתן תורה (שמות יט, ו) "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", כי כן נקבעו בנפשות ישראל שיהיו עובדים עבודת הקודש וכמו שנאמר (ישעיה סא, ו) "ואתם

כהני ה' תקראו", ובחינת יוסף הצדיק נקראים כלל ישראל כדכתיב (שם ס, כא) "ועמך כולם צדיקים"^{לב}, ובחינת דוד המלך ע"ה הוא הלב של כל ישראל כדאיתא (ספר יצירה פרק ו) "הלב בגוף כמלך במדינה" והוא הקים עולה של תשובה, והוא בחינת משיח שהוא יחיד ששב שמוחלין לכל העולם כולו (מ"ק טז: ע"ז ה), והיינו שייכנס הדרך חשובה בלבבות נפשות ישראל, וכמו כן בכל דור ודור נמצא נפש כזאת המכניס הרהור תשובה בלב כללות נפשות ישראל, ומש"ה יש כח מיוחד באושפיזיא דדוד לזכות לתשובה בשלימות אפילו ליחיד^{לד}.

הלכה

סוכות

והלכות

מא

6

כמוש"כ בשפ"א (סוכות, תרנ"ג) "רננו על משכבותם כי בסוכה אפילו בשינה מקיימים המצוה שאין כן בכל המצות, ובסוכה יש להאדם המדרגה של ונשכים ונמצא יחול לבבנו, שהיא המשך העבודה, שגם השינה בלילה נתעלה להיות מצוה.

אברהם אבינו הביא לידי גלוי מצות סוכה לבני ישראל, כדכ' (בראשית יח, ד) והשענו תחת העץ, ואחז"ל (תנחומא וירא ה) 'אתה אמרת והשענו תחת העץ אני נותן להם מצות סוכה', ולכן בסוכות זוכין אנו למדרגת אברהם אבינו, שיהי' השינה כולו מצוה ולא יהי' לנו נפילה בעת השינה,

לאור זאת ניתן לבאר את דעת הסוברים שחג הסוכות מושרש בבחינת החסד. שכן מציינו סוכרים שסוכות מושרש בחסד, פסח בגבורה, ושבועות בתפארת. סוכות זה זמן של חסדים, להשפיע ולתת מלחמו לדל. והנה לאור זאת נבין שדווקא בשל כך סוכות הוא גם חג של שלמות השמחה. כאמרו "שְׂמֵחָה פְּחָגָה אֶתָּה וּבְנֶךָ וּבְנֶכְתָּה וְעַבְדָּה וְאֶמְתָּה וְהַלְוֵי וְהַגֵּר וְהַיִּתוּם וְהָאֵלְמָנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ... וְהֵייתָ אִךְ שְׂמֵחַ". מדוע היית אך שמח, אך ורק בשמחה עצומה? - מפני שאתה עושה חסדים ומשמח אחרים. אין שמחה גדולה כמו להעניק לאחרים ולשמחם, אין שמחה עצומה כמו לשתף כמה שיותר אנשים בשמחתך. עם ישראל הוא עם של קודש, ומקור חייו ואושרו אינם תלויים ברווח אישי שאין בו השפעה ושמחת לב נדכאים. שמחת ישראל היא החסד, לב טוב ומעניק, עושר חוויית חיים הבאה מחיבור אל מגמת הקודש, אל תכונת הצדקות, הארת פנים והעניקה ברוחניות ובגשמיות.

כי הארת ה' מדות הקדושים המה בכח כל נפשות ישראל להגיע אליהם מפני שכל אשר בשם ישראל יכונה הוא חלק אלקי ממעל^{לז}, ועל זה מביא הזוה"ק זכאה חולקיהון דישאל דכתיב "כי חלק ה' עמו" ובקדושת הסוכה זוכים לשפע הארת ה' מדות הקדושים, ועל זה מרמז "בסוכות תשבו שבעת ימים - קדמאה לאושפיזין", היינו שזוכים להיות נקבע בנפש האדם הארת השבעת ימים, ולכן בא עיקר מצות סוכה באכילה ושתיה שהמה עיקר סיבת החיים של הנפש ועל ידי זה יהיה נשפע החיים מהארת הקדושה.

תורת אמת - סוכות (ע"ה)

יום ראשון

המנהג בין ליקי סוכה. שכלבשים ששמש בשמות האושפיזין. מחשבו לשמש לקדושת היום בסוכות. וכענין בזה יש לומר על פי דליתא בבבלי^{לז} אשר כל שם שקורין לאדם יש לו שייכות לזה כלשם בפנימיות שרשו. והכס שלטו רולין ששמש כשם הגדולים ולין ככס אף שמן מנכס. על כל זה בפנימיות שלו אם יצא לשוכר אלוהו ימצא שרשו אלוהו הכס מקדושת הכס שיש לו. וצמח בסוכות נעשה מבורר בחינת הכסם והפנימיות של נפשות ישראל. כדליתא בזו"ק מאן דליכו מגזעא ושכסא דישאל יתיב מחות ללא דמימנותא. והוא בחינת יעקב שסיס נקי בשרש לידמו עלי פסולה

כתיב אצל העקידה (בראשית כב, ג) וישכם אברהם בבקר, ואמר הרבי הלב שמחה זי"ע כי בזה אנו רואים מדת ההשתוות של אאע"ה, שלילה לפני העקידה הלך לישן, ולא הפריע העקידה המנוחה שלו שלא יהי' ביכולתו לישן, וי"ל * עוד שאברהם אבינו זכה שהשינה היה אצלו כולו עבודת ד', וממילא לא מנע עצמו מלישן בלילה לפני העקידה.

כתיב 'זה' ברך את אברהם בכל', ורמז הגאון ז"ע שתיבת

בכ"ל מרמז לג' פסוקים שכתוב בהם מצות סוכה, ב'סוכות תשבנו, כ'ל האזרח, ל'מען ידעו, וי"ל מדת כ'ל' הוא המדה של הסתפקות במועט, כמו שאמר יעקב אבינו יש לי כל, וזה' ברך את אברהם בכל היינו מדת הסתפקות, מדה זו הנקראת כל.

כל ענין ימי הסוכות הוא לעבוד על נקודה זו שיהי עכ"פ בימים אלו העוה"ז בבחי' עראי, ואף שאין לנו המציאות לחיות באופן זה בקביעות, שתהי' חיות הנשמה קבועה אצלנו, אבל עכ"פ בימים אלו העבודה היא לעשות הגוף עראי, וצרכי הגוף ועניני עוה"ז שיהיו עראי אצל האדם. בגמ' ע"ז (ג, א) אמרו על מצות סוכה שהיא מצוה שאין בה חסרון כיס, ובעוללות אפרים (ח"ב עמוד כג מאמר קנז) כ' לפרש כי הכונה היא, שאחז"ל מי שיש לו מנה רוצה מאתים, כי האדם לעולם חסר בקניניו הגשמיים וכמה שיש לו רוצה יותר ויותר, נמצא כי לעולם עם העשירות באה עניות, כמוש"כ

יסוד מצות סוכה שייך לבחינת יעקב אבינו, כדכ' (בראשית לג, יז) ויעקב נסע סכתה, יעקב אבינו יסודו הי' מדת הבטחון, ללמוד לדורות מדת הבטחון בה', ביעקב אבינו מצינו שאמר (בראשית מח, טו) 'האלקים הרועה אותי מעודי עד היום הזה' שהכיר שהכל מהשם 'יתברך ולא תלה בהשתדלות עצמו כלל. וכן איתא (בר"ר ריש פרשת יצא) שאמר על עצמו מאין יבא עזרי כו', לית אנא מוביד סברי מן בריי. וכמו"כ יעקב"א למד לבני ישראל לקוות לה', וכמו שאמר בכרכתו לשבט דן לישועתך קויתי ה', ואיתא

ברמב"ן (בראשית כט, כ) 'וירא והנה באר בשדה והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה יאריך הכתוב בספור הזה להודיענו כי קווי ה' יחליפו כח, ויראתו תתן עוז, כי הנה יעקב אבינו בא מן הדרך והוא עיף, ויגל לבדו האבן אשר היו צריכים אליה כל הרועים, ושלשה עדרי צאן אשר להם רועים רבים ושומרים כלם רובצים עליה אינם יכולים להניעה כלל', היינו שלימד לבני ישראל הכח לקוות לה' אפי' אם נראה המצב אבוד לגמרי שיקוה לה' זיראה כי יכול להתגבר על כל המניעות.

בסוכה יש לכל אחד תקוה, סוכה איתא בספר תורת אמת שהוא מל' סיכויין (עי' סוכה מה, כ) שפירושו תקוה, ברמח"ל בדרוש הקווי פי' מקוה ישראל ד', הקווי הוא הטהרה של ישראל, סוכה הוא התקוה לכל איש ישראל והוא המקוה טהרה, ולכן המלוי של סוכה הוא מקוה כנ"ל. בעת שבא לסוכה יודע אדם כמה שהי' זר כל השנה, כמה הי' גר כל השנה, הרי עכשיו בסוכות יכול האדם להתקרב, וזה התקוה שיש לו וזה הוא טהרתו, זה גופא שיודע שיש לו תקוה זה הוא המקוה ישראל ד'. ובוזה אדם מגבי' עצמו מכל המצב של כל השנה, ובוזה מרגיש ההתקרבות של המלך.

וזך הוא תכלית הסוכה, ליתן קווי * להאדם, לקרב האדם יותר ויותר, שירגיש הקב"ה והתקרבותו יותר ויותר ויבא לידי תשובה.

משה רבנו נק' בתוה"ק (כמדבר יב, ז) עבד ה', ונראה שזה המעלה הכי גדולה, ולבאר זאת נקדים דברי הרד"ק, ריש ספר יהושע שכתב 'מי ששם כל כוחו וכונתו וכל השגותיו בשם יתברך, ואף בהתעסקו בעניני העולם מתכוין לעבודת הא-ל יתברך, הוא יקרא עבד ה', כמו אברהם עבדי, דוד עבדי עיי"ש, הרי שמגדיר הרד"ק כי בחינת עבד הוא שאין לו זמן פנוי, אלא כולו שייך להקב"ה, ואין לו שום דבר לעצמו, בבחי' כל מה שקנה עבד קנה רבו, וכל מעשיו כולם שייכים רק לרבו.

ביום זה של אושפיזא דמשה רבנו ע"ה יכולים לבא לידי הכרה במעלת האדם שנהי' עבד ה', ולהיות מלא שמחה בזה שהוא עבד ה', משל לאדון שיש לו ב' עבדים, א' הוא עבד שהאדון בוטח בו וסומך עליו, והשני אינו כ"כ נאמן בעבודתו, ולאותו עבד שהוא בוטח בו שיעשה מה שמוטל עליו נותן האדון יותר עבודה בכמות, ואף עבודה יותר קשה באיכות. כן הוא בנמשל, אנו עבדי ה', ואנו שמחים להיות עבדיו, ומכירים שאין דבר יותר מעולה בעולם מלהיות עבד של הקב"ה, וממילא בעת שרואה

האדם שהעבודה הוא קשה והטילו עליו משמים משימה קשה, מרגישים שצריכים ללחום יותר נגד נסיונות החיים להיות נאמן בעבודתו, העבד הנאמן שמח יותר, כי יודע שהוא עבד, וכל מה שיש לו יותר עבודה הרי הוא יותר בשמחה, וזה הוא האופן שיכול האדם להתעלות על המצב הקשה שאנו חיים בו כדור מלא נסיונות, ע"י שמתכוון בזה שאנו עבדים והשמחה שיש בזה, וממילא יכולים להתחזק.

וזך הוא מה שאנו משוררים בשמחה 'אנא עבדא דקודשא בריך הוא', להבין ולהכיר כי זה דבר שמביא שמחה, וצריכים להודות ולשבח על זה, ואפילו מי שאינו מבין עדיין בהכרה המעלה שיש להיות עבד ה', הרי עבד הוי"ה בגימטריא אמונה, שצריכים להאמין

המהר"ם שיי"ף (כדושים נחמדים נדפס סוף מס' חולין) לפרש מה שאמר שלמה המלך ע"ה (משלי ל, ח) רש ועושר אל תתן לי, היינו העניות והעשירות ביחד, כי עשירות בלי הסתפקות היא באמת עניות, ואומר העוללות אפרים כי בימי הסוכות, יש השפעה של מדת בטחון והסתפקות, וממילא אין לאדם חסרון כיס, כי כל מה שיש לו די, וממילא אינו חסר כלום, וזה הוא הגורם של השמחה, כמו שמבואר בספ"ק כי השמחה של ימי הסוכות הוא כמו שאמרו על איזהו עשיר השמח בחלקו, כי זה הוא ברכת החג, כי ע"י שיוצא מביתו לסוכתו, ובימים אלו בא לידי הכרה שכל העולם הזה הוא רק עראי, וכל צרכי הגוף הם עראי, זה לחוד מביא שמחה גדולה לאדם. ובוזה מובן הרמז של הגאון זי"ע, כי בסוכות זוכין לברכת אברהם של בכל, ע"י קיום מצות סכה והולכין לדירת ארעי זוכין למדתו של אברהם של בכל.